

Asia: VN/20427/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta kansalliseksi toimintasuunnitelmaksi helteen terveyshaittojen ehkäisemiseksi

Lausunnonantajan lausunto

1 Tausta

Luonnoksessa tunnistetaan helle merkittävänä kansanterveydellisenä riskinä sekä ikääntyneiden ja pitkäaikaissairaiden haavoittuvuus. Muistisairaat henkilöt muodostavat kuitenkin erityisryhmän, jonka riskit liittyvät paitsi fyysiseen terveydentilaan myös heikentyneeseen toimintakykyyn ja kykyyn suojautua kuumuudelta. Tätä näkökulmaa tulisi korostaa vahvemmin.

Sivulla 12 todetaan lisääntyneestä kuolleisuusriskistä kotona sekä sosiaalihuollon ympärivuorokautisen hoivan yksiköissä asuvien ikääntyneiden keskuudessa. Riski on läsnä myös yhteisöllisen asumisen piirissä, jossa asuu paljon muistisairautta sairastavia henkilöitä.

2 Toimintasuunnitelman tavoitteet

Tavoitteet ovat kannatettavia.

3 Riskiryhmät ja haavoittuvuutta lisäävät tekijät

Muistisairaudet on tunnistettu yhdeksi riskiä suurentaviksi tekijäksi. Ehdotamme, että myös kappaleen alussa mainittaisiin heikentynyt kognitio sen lisäksi, että se mainitaan korkean iän kohdalla. Esimerkiksi lisäyksenä seuraavasti: ”Lisäksi sosiaaliset ja asuinympäristöön tai kognitioon ja käyttäytymiseen liittyvät tekijät todennäköisesti suurentavat altistumisen todennäköisyyttä ja vähentävät mahdollisuuksia suojautua haitoilta.” Myös alle 65-vuotiaina muistisairauteen sairastuneiden kohdalla riski on vastaava kuin korkeammassa iässä muistisairauteen sairastuneilla.

4 Riskienhallinta sekä varautumisen ja sopeutumisen koordinointi

Ehdotamme, että tekstissä huomioidaan vahvemmin myös heikentynyt kognitio esimerkiksi seuraavasti: ensisijaisesti ikääntyneiden (yli 65-vuotiaat) sekä perussairauksista ja heikentyneestä fyysisestä, kognitiivisesta tai psyykkisestä toimintakyvystä kärsivien suojaaminen.

5 Hellevaroitussjärjestelmä

Ehdotamme, että tekstissä huomioidaan vahvemmin myös heikentynyt kognitio esimerkiksi seuraavasti: ensisijaisesti ikääntyneiden (yli 65-vuotiaat) sekä perussairauksista ja heikentyneestä fyysisestä, kognitiivisesta tai psyykkisestä toimintakyvystä kärsivien suojaaminen.

6 Viestintä

Varoitusjärjestelmää tulee kehittää niin, että se käynnistää konkreettiset toimet myös haavoittuvien henkilöiden arjessa. Pelkkä varoitusten julkaisu eri kanavissa ei esimerkiksi yksin asuvan muistisairautta sairastavan henkilön kohdalla ei ole riittävää. Viestinnän lisäksi tarvitaan aktiivista yhteydenpitoa esimerkiksi mahdollisiin omaisiin tai läheisiin. Viestinnän tulee olla selkokielistä, toistuvaa ja kohdennettua viestintää.

7 Hellealtoihin liittyvä valmius ja varautuminen

Ei lisättävää.

8 Pidemmän aikavälin toimenpiteet

Ei lisättävää.

9 Työterveys ja työsuojelu

Ei lisättävää.

10 Seuranta ja arviointi

Ei lisättävää.

11 Toimenpiteet

Toimenpiteet ovat kannatettavia.

Liite Toimijoiden ja sidosryhmien roolit ja vastuut hellevarautumisessa

-

Yleisiä huomioita

Muistiliiton toiminnan kohderyhmänä ovat muistisairauteen sairastuneet ja heidän omaisensa ja muut läheisensä. Muistisairaudet ovat eteneviä neurologisia sairauksia, jotka heikentävät muistia, ajattelua, ongelmanratkaisua ja kommunikaatiota. Muistisairaus aiheuttaa edetessään kognitiivisen vamman.

Suomessa noin 23 000 ihmistä saa vuosittain muistisairausdiagnoosin. Muistisairautta sairastavien määrä kasvaa jatkossa voimakkaasti ikääntyneiden määrän kasvaessa. Vuonna 2040 muistisairaita arvioidaan olevan jo 247 000.

